

5. jul 2016. godine

Srbija i MMF - Četvrta i peta revizija kreditnog aranžmana

Reforma javnog sektora i državnih preduzeća glavna tema

* Ruf: Svaki razgovor o platama u javnom sektoru i penzijama mora da krene od veoma teške demografske situacije * Iza pohvala MMF Srbiji kriju se i ozbiljni zahtevi za rezovima, koji se od Vlade očekuju u javnim preduzećima i redovima zaposlenih u državnoj upravi

Misija MMF koju je predvodio Džejms Ruf boravila je u Beogradu od 9. do 21. juna ove godine, radi završetka četvrtog razmatranja rezultata u sprovođenju aktuelnog stand-by aranžmana iz predostrožnosti, ali i u vezi sa narednim, petim tromesečnim razmatranjem.

Tokom posete misije razmatrana su najnovija makroekonomska i fiskalna kretanja, realizacija obaveza predviđenih programom za prvo tromesečje 2016, kao i mere ekonomske politike za naredni period. Posebna pažnja posvećena je sprovođenju strukturnih reformi, koje treba da obezbede konkurentnost privrede, rast i zaposlenost.

Ključna pitanja prilikom ove posete bila su pored makroekonomske i fiskalne situacija, reforma javnog sektora, reforma javnih preduzeća i onih u restrukturiranju. Najvažnije su racionalizacija zaposlenih u javnom sektoru, restrukturisanje

velikih državnih preduzeća kao što su EPS, Srbijagas i Železnice i završetak procesa privatizacije najvećih preduzeća u vlasništvu države, među kojima su i RTB Bor, Resavica, Petrohemija, itd.

Posle završetka pregovora bila je zajedničku konferenciju za novinare. Srbija je dobila pohvale za stanje javnih finansija, ali je morala da obrazlaže zašto kasni otpuštanje viška zaposlenih u javnom sektoru i sprovođenje reorganizacije velikih javnih preduzeća.

Srbija je sa MMF-om zaključila u februaru 2015. trogodišnji stand-by aranžman iz predostrožnosti vredan 1,2 milijarde evra, ali se vlada više puta izjasnila da je njeno opredeljenje da ne povlači taj novac. Do sada su tri revizije aranžmana zaključene s pozitivnom ocenom, a četvrta, koja je započeta uoči vanrednih parlamentarnih izbora, još nije zaključena. Iz MMF su tada objasnili da je to uobičajena praksa pred izbore, da ta institucija otvori, ali ne zaključi reviziju, objasnivši to time što vlada u tehničkom mandatu nema ovlašćenja da primenjuje dogovorene mere.

Tokom prethodnih razgovora, podsećaju iz Narodne banke Srbije, iznete su ocene da je inflacija niska i stabilna, fiskalni deficit od 3,7 odsto BDP u 2015. je na najnižem nivou od 2008, a da program reformi finansijskog sektora dobro napreduje.

Šef misije MMF za Srbiju Džejms Ruf izjavio je na početku najnovijih pregovora da povećanje plata i penzija u ovoj godini ne dolazi u obzir, zbog kašnjenja racionalizacije javnog sektora, a kako je rekao, MMF ne vidi prostor za povećanje ni u 2017. Ruf je rekao da svaki razgovor o platama u javnom sektoru i penzijama mora da krene od veoma teške demografske situacije. "Javni sektor zapošljava više ljudi nego privatni, a za isti posao isplaćuje veće zarade. Uz to, na svakog radnika koji uplaćuje doprinose u penzijski, sistem dolazi penzioner. Zato se prvobitni

program oslanjao ne samo na značajna smanjenja broja zaposlenih u javnom sektoru, već i na potpuno zamrzavanje plata i penzija tokom tri godine", objasnio je šef misije MMF.

Povećanje plata u javnom sektoru i penzija će morati da sačeka šestu reviziju tekućeg aranžmana Srbije sa MMF, posle koje će se znati kakva će biti godina u celini.

Upitan da komentariše ocenu Fiskalnog saveta da je 75.000 ljudi koje bi trebalo otpustiti previše, Ruf odgovara da vlada još nije u poziciji da sa izvesnošću kaže koliki bi trebalo da bude konačan broj otpuštenih. "Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, Svetska banka i drugi, obavljaju važne pripremne aktivnosti, ali će nova vlada, uključujući ključna ministarstva u smislu potrošnje - kao što su zdravstvo i obrazovanje - morati da to pretoči u jasne planove za oblasti u kojima može da se smanji broj zaposlenih, kao i oblasti u kojima je potrebno više zaposlenih. Od smanjenja ukupnog broja, objašnjava, još je važniji proces preraspodele resursa da bi se obezbedilo delotvornije pružanje javnih usluga u budućnosti, a zato se i govori, istakao je, o "racionalizaciji" umesto samo o otpuštanjima.

Na pitanje da li će MMF, povodom završetka četvrte revizije tekućeg aranžmana sa Srbijom, insistirati na povećanju cene struje, Ruf je podsetio da je predviđeno postepeno poskupljenje električne energije tokom nekoliko godina, kao jedan od elemenata restrukturiranja Elektroprivrede Srbije.

On je istakao da je budžetski deficit Srbije u 2015. bio znatno bolji nego što je bilo projektovano i da se MMF nada da će i u 2016. biti niži od predviđenog. "Nerešavanje višegodišnjih strukturnih slabosti u srpskoj ekonomiji značilo bi sporiji rast, višu nezaposlenost i usporavanje približavanja zapadnoevropskim životnim standardima. To bi na kraju ugrozilo dosadašnje fiskalno poboljšanje i verovatno usporilo proces pristupanja EU", rekao je Ruf.

MMF se saglasio da se podigne procena rasta BDP u Srbiji za 2016. sa 1,8 na 2,5 odsto. To će pomoći da se uklapamo u mere fiskalnog prilagođavanja, da ostanemo na putu održivog rasta u narednim godinama.

U tehničkom smislu posmatrano, bord direktora MMF ne može da odobri reviziju tehničkoj vladi. To u našem slučaju znači da je misija, obavila tehnički deo posla, ali da će do zaključenja ovih revizija vlada morati da se formira. Do zasedanja borda naša vlada će morati da ispuni i neke konkretne uslove. Neki od uslova biće vezani za racionalizaciju, odnosno za otpuštanje u javnom sektoru. Do zasedanja borda direktora MMF, naša vlada će morati da dokaže da je broj ljudi u javnom sektoru manji za 14.500.

Na kraju posete, misija MMF je izdala saopštenje za štampu, gde su izraženi stavovi tima MMF i ne moraju da predstavljaju odraz stavova Izvršnog odbora MMF (odnosno borda direktora). Iza pohvala MMF Srbiji kriju se i ozbiljni zahtevi za rezovima, koji se od Vlade očekuju u javnim preduzećima i redovima zaposlenih u državnoj upravi. To su bile ključne tačke sporenja tokom zvaničnih razgovora Vlade i MMF. Prve zvanične izjave sa obe strane bile su pune hvale i optimizma, ali u Vladi Srbije dobro znaju da će MMF biti uporan u svojim zahtevima, pre svega u pogledu otpuštanja i smanjenja troškova u javnim preduzećima.

* Autor je naučni savetnik - redovni član NDES

Saopštenje misije MMF-a nakon četvrte i pete revizije stend-baj aranžmana

Potrebna je odlučnija reforma državnih preduzeća

Misija MMF vodila je konstruktivne razgovore sa tehničkom vladom i postigla sporazum na nivou tima sa vlastima o politikama potrebnim da bi se okončale četvrta i peta revizija SBA. Sporazum podleže potvrdi od strane nove vlade, završetku aktivnosti koje se tiču ključnih strukturnih, fiskalnih i finansijskih mera, kao i odobrenju od strane rukovodstva i Izvršnog odbora MMF. Razmatranje od strane Izvršnog odbora je okvirno zakazano za kraj avgusta. Okončanjem revizija će dodatnih 117 miliona SDR (oko 147 miliona evra) biti stavljeno na raspolaganje Srbiji u okviru SBA, čime će ukupan raspoloživi iznos dostići 608 miliona SDR (762 miliona evra). Vlasti Srbije su najavile da ne nameravaju da povlače sredstva raspoloživa u okviru aranžmana.

Dobri rezultati ekonomskog programa Srbije se nastavljaju. Ekonomski rast jača, podržan značajnim investicijama i povećanjem neto izvoza. Inflacija je ostala na niskom i stabilnom nivou, mada ispod cilja, zbog uvoznih cena i cena prehrambenih proizvoda koje su bile niže od očekivanih. Eksterni deficit bilansa tekućih transakcija opada zahvaljujući značajnim izvoznim rezultatima. Sada očekujemo da će u 2016. godini realan rast BDP iznositi 2,5 procenata, a inflacija 1,3 procenta.

Srpske vlasti nastavljaju da postižu važan napredak u fiskalnoj konsolidaciji. Dobri fiskalni rezultati iz 2015. godine nastavljaju se i u 2016. godini i svi kvantitativni ciljevi izvršenja u okviru programa za kraj marta su realizovani, a većina u značajnoj meri i prebačena. Pod uslovom da se do kraja godine nastavi bolja naplata prihoda i racionalno izvršenje budžetskih rashoda, u 2016. godini deficit opšteg nivoa države bi trebalo da opadne na oko 2,5 procenata BDP, u poređenju sa prvobitnim ciljem od 4 procenata BDP, čime bi bila zabeležena još jedna godina fiskalnih rezultata koji su značajno bolji od projektovanih.

Međutim, i dalje postoje važni izazovi koje treba prevazići da bi se postiglo trajno poboljšanje fiskalne situacije i da bi Srbija beležila viši rast u srednjoročnom periodu. U fiskalnoj oblasti, potrebni su dalji napori da bi visok javni dug Srbije počeo da beleži stabilan i održiv pad, uz stvaranje prostora za neophodne javne investicije i obezbeđenje rezervi za potencijalne fiskalne rizike. Odluka o racionalizaciji javnog sektora iz decembra 2015. godine je realizovana u skladu sa planom i vlada je opredeljena da nastavi sa reformom državne uprave na osnovu dubinskih funkcionalnih analiza koje se sprovode u saradnji sa Svetskom bankom. Ta reforma će unaprediti efikasnost javnog sektora i istovremeno doprineti potrebnom sniženju deficita. Neophodno je jačanje okvira za javne investicije, uključujući pažljivu analizu isplativosti svih projekata i integraciju sa nacionalnim razvojnim prioritetima da bi se obezbedilo efikasno korišćenje javnih resursa i obuzdali s tim povezani fiskalni rizici.

Potrebna je odlučnija reforma državnih preduzeća, uključujući velika javna i rudarska preduzeća. Tokom dužeg niza godina, propust da se neefikasna i neodrživa državna preduzeća restrukturiraju predstavljao je veliku prepreku rastu u kojem bi glavnu ulogu igrao privatni sektor i dovodio je do čestog preuzimanja obaveza državnih preduzeća u javni dug. Ostvaren je važan napredak u stvaranju ravnopravnih uslova za poslovanje državnih i privatnih preduzeća i rešavanju pitanja nekih od strateški važnih državnih preduzeća koja su obuhvaćena programom. Međutim, realizacija značajnijih pozitivnih efekata zahteva odlučnije restrukturiranje velikih državnih preduzeća, uključujući EPS, RTB Bor i Resavicu. Jedini održiv način da se zaštite radna mesta u državnim preduzećima, a da se pritom ne poseže uvek iznova za sredstvima poreskih obveznika da bi se preduzeća spasavala, jeste njihovo restrukturiranje da bi se obezbedila njihova održivost na komercijalnim osnovama.

Misija MMF podržava oprezan stav NBS u relaksiranju monetarne politike. Prostor za dalja snižavanja kamatnih stopa će zavisiti od kretanja inflatornih očekivanja, daljeg razvoja situacije u pogledu neizvesnosti na međunarodnim finansijskim tržištima i daljeg unapređenja fiskalne pozicije.

Reforma finansijskog sektora dobro napreduje i doprineće življor ekonomskoj aktivnosti putem unapređene finansijske stabilnosti i intermedijacije. Prošlogodišnje specijalne dijagnostičke studije kvaliteta aktive banaka potvrdile su dobro finansijsko stanje svih sistemski važnih banaka i banke primenjuju preporuke da bi se pozabavile bitnijim slabostima koje su studije identifikovale. Plan reformi u finansijskom sektoru za 2016. godinu fokusiran je na dve oblasti: kao prvo, na reformu državnih finansijskih institucija i, kao drugo, na punu implementaciju strategije za rešavanje problematičnih kredita - što već doprinosi smanjenju visokog nivoa problematične aktive u kreditnim portfeljima banaka.

PORAZNA STATISTIKA Svaki četvrti brak završi se razvodom

Svaki četvrti bračni par u Srbiji odlučuje se na razvod. Najviše je onih koji u bračnoj zajednici provedu od jedne do četiri godine.

Prosečan srpski brak traje 13 godina i tri meseca, najnoviji su podaci Republičkog zavoda za statistiku, koji, međutim, upozoravaju da je tokom 2015. broj razvoda porastao za gotovo 2.000 u odnosu na 2014.

Žene se najčešće razvode s 40, a muškarci s 44 godine. Ovi podaci demantuju tezu da su deca stub koji drži porodicu na okupu jer više od polovine (56 odsto) razvedenih brakova činile su zajednice sa decom.

Žene prilikom razvoda u proseku imaju 40 godina, a muškarci 44.

Iako podaci Republičkog zavoda za statistiku ne otkrivaju motive za odlazak kod brakorazvodnog advokata, iskustvo psihologa i porodičnih terapeuta govori da poimanje braka i porodice u poslednjih nekoliko decenija drastično promenilo, pa je u celom svetu sve više razvoda i sve manje sklopljenih brakova. Porodica u tradicionalnom smislu polako nestaje, a sve je više porodica koje čine samohrani roditelji.

- Brak kao institucija sve više gubi na značaju. Kompleksna i nepovoljna kretanja u društvu, izmenjen sistem vrednosti, nezaposlenost i opšte siromaštvo, razlozi su koji opterećuju funkcionisanje bračne i porodične zajednice. Na to treba dodati tempo života koji povećava umor i nervozu, a samim tim smanjuju toleranciju. Ako nema

tolerancije, stvaraju se problemi. Moje iskustvo je da se ljudi ipak teško odlučuju na razvod, sem u situacijama kada je potpuno disfunkcionalan. Svaki razvod je priča za sebe, nema pravila - objašnjava Ljiljana Filipović, porodična psihoterapeutkinja.

Statistika koja potvrđuje da se najviše brakova rasturi u prve četiri godine svedoči da je trudnoća najčešći razlog venčanja savremenih mladih parova, smatra psihoterapeutkinja Danijela Živančević.

- Mladi slušaju bračne zavete u emocionalnoj konfuziji, a od momenta kada test za trudnoću pokaže pozitivan rezultat, sve se radi brzinski - od svadbe pa do selidbe ili adaptacije bivše momačke ili devojačke sobe za unošenje krevca, tvrdi Živančević.

Dolazak deteta, prema njenim rečima, obično zaoštrava različite poglede na svet, stavove o vaspitanju deteta i ideje o prioritetima porodičnog budžeta što dovodi do čestih sukoba i razvoda.

NETOLERANCIJA NA SLABOSTI PARTNERA

„Mladi imaju sve veću slobodu. Savremen čovek nije tolerantan na slabosti partnera. Imamo preterana

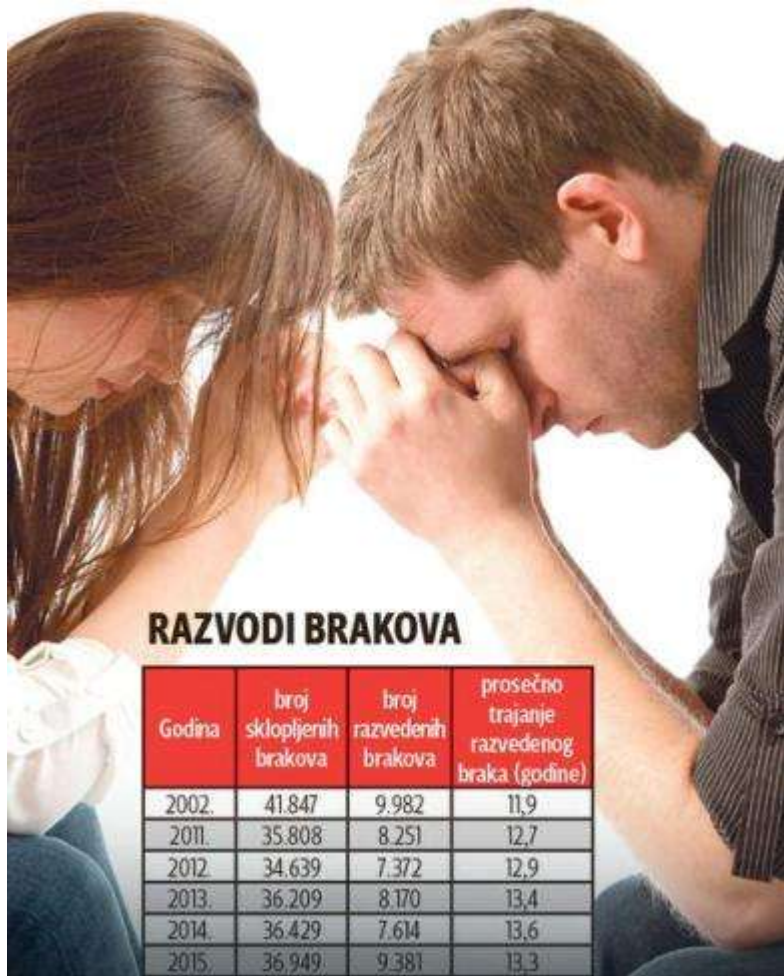
očekivanja, a s druge strane smo okrenuti sebi. Mnogi idealizuju sliku kako bi brak trebalo da izgleda, puni smo nerealnih očekivanja i na kraju dolazi do razočaranja“, kaže za „Blic“ psihoterapeutkinja Danijela Živančević.

"DAJEM SVE DA BUDEŠ MOJ" Banke, mobilni i kablovski operateri ne biraju sredstva za privlačenje klijenata

U potrazi za novim klijentima, banke, mobilni i kablovski operateri danas nude kredite sa kamatom od nula odsto, besplatne telefone, popuste od 50 odsto na tarife...

„Dajem sve samo da postaneš moj“, nova je deviza kompanija koje žive od novca građana kojima se dodvoravaju na sve moguće načine.

U ponudi banaka su povoljni keš krediti, a najnoviji hit su beskamatni zajmovi do 3.000 evra uz trošak od svega 300 dinara mesečno za održavanje.

- Banke finansiraju i skutare bez kamate, uz putno osiguranje daju karticu za plaćanje u inostranstvu bez troškova konverzije valuta, a značajno su spustile i kamate na stambene kredite. Uslov je da postanete njihov klijent i kod njih prenesete platu - kažu u jednoj banci.

Kažu da su na ovakve povlastice najspremnije manje banke koje se bore za tržište i opstanak u konkurenciji od 30 banaka.

Sličnu taktiku imaju i mobilni i kablovski operateri. Spremni su da daju popuste i do 50 odsto na tarife, besplatne telefone... Prave pakete, pa za staru cenu interneta dobijate i besplatne minute u fiksnoj i mobilnoj mreži.

- Za novi ugovor pojedine kompanije daju vaučere sa popustom do 25 odsto na mesečnu pretplatu tokom cele ugovorne obaveze. Moguće je dobiti i 3GB interneta, ali i 50 odsto više poruka, minuta... - kažu u jednoj telekomunikacionoj kompaniji.

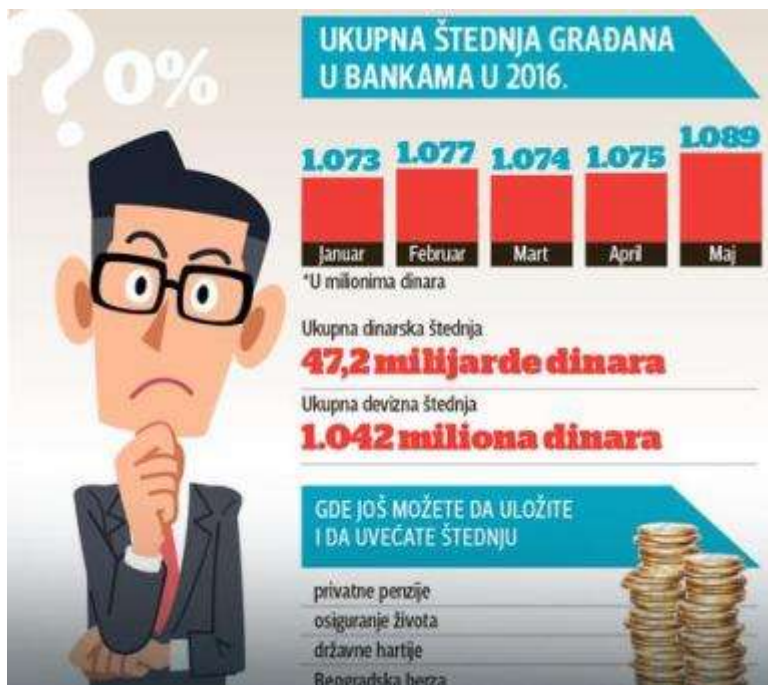
NOPS: ŠIROM OTVORITE OČI

Goran Papović, predsednik NOPS, upozorava i apeluje da građani širom otvore oči.

- Imaju kompanija koje nude pogodnosti, ali je pitanje šta se krije iza ponude. Imate, recimo, reklamu da je kamata na stambeni kredit ispod tri odsto, ali tek kada odete u banku čujete da je to samo u prve tri godine otplate - upozorava Papović za „Blic“.

SLAMARICA ILI BANKA, ISTO JE Banke na štednju daju nula odsto kamate

Jedna od najvećih banaka u Srbiji ukinula je kamatu na neoročenu deviznu štednju, a njen primer uskoro će početi da slede i druge banke. Ipak, ukupna štednja u bankama raste.

- Na deviznom računu imam 3.000 evra. Novac nisam oročavala iz straha da će mi zatrebati tako da sam dobijala kamatu od 0,3 odsto godišnje. Jeste malo, desetak evra godišnje, ali sada nemam ni to. U banci su mi nezvanično objasnili da je i takva minimalna kamata za njih veliki trošak u vreme krize s obzirom na značajnu štednju koju su joj poverili građani - kaže klijentkinja jedne banke.

Kamatne stope na štednju na nivou čitavog bankarskog sektora padaju već nekoliko godina zbog smanjenja ključnih referentnih stopa Evropske centralne banke, kao i obaranja referentne kamatne stope Narodne banke Srbije. Prateći ovaj trend, banke su prvo na nulu svele kamate po tekućim računima, a sada i kamate na neoročenu štednju.

Kamate na oročena sredstva u evrima takođe su na minimalnom nivou. One se u bankama na štednju u evrima kreću oko 0,7 odsto godišnje u proseku, sa

početkom tek od 0,1 odsto godišnje.

To na ušteđevinu od 5.000 evra, sa uračunatim porezom od 15 odsto na dobit, donosi zaradu od svega 4,25 evra godišnje. Dinarska štednja istovremeno je isplativija, prednost je u većoj kamatnoj stopi koja iznosi oko šest odsto godišnje, ali i u neoporezivanju ostvarene kamate odnosno dobiti.

Krajem oktobra 2010. kamate na dinare išle su čak do 18 odsto, a na štednju u evrima i do osam odsto za iznose oročene na godinu dana, a bankari su bili i više nego spremni da pregovaraju sa svakim klijentom ponaosob i ponude čak i bolje uslove od zvaničnih.

S druge strane, zvanični podaci pokazuju da Srbi, ipak, sve više novca ostavljaju u bankama.

Prema podacima Narodne banke Srbije ukupna štednja građana u bankama u maju skočila je za 14 milijardi dinara u odnosu na april, odnosno za oko 116,6 miliona evra.

Građani su na dinarskim računima imali ukupno 47,2 milijarde dinara, dok su na deviznim ostavili štednju od oko 8,4 milijarde evra.

Profesor na Beogradskoj bankarskoj akademiji Hasan Hanić kaže za "Blic" da povećanje štednje u maju od dva do tri procenta nije toliko značajno da bi se mogao tražiti razlog.

- Verovatno su u pitanju prolazne oscilacije, što znači da ne postoji jedan značajan faktor koji je uticao na rast štednje. Moguće je da su akcionari nekolicine kompanija raspodelili dobit pa su dobijeni novac dali na štednju. To se obično događa u ovom periodu - ocenio je Hanić.

PROBLEMI ŠVAJCARACA

Zbog negativnih kamatnih stopa poreske vlasti švajcarskog kantona Cug ukinule su povlastice za rano plaćanje poreza i zamolili građane da što je više moguće odlože plaćanje svojih poreskih obaveza.

Negativne stope znače da onaj koji položi novac u banku mora da banci plati kamatu, pa kanton Cug ne želi da akumulira gotovinu. Cug će na taj način uštedeti 2,3 miliona evra godišnje.

KAMARAŠ NAPRAVIO HAOS U ŽELEZARI "Gubici umesto profita, uzimanje umesto ulaganja, a radna mesta za rođake i prijatelje"

Većinu stvari predviđenih ugovorom Peter Kamaraš, donedavni prvi čovek Železare Smederevo, nije ispunio, tvrdi izvor „Blica“, navodeći da će čitavo poslovanje u periodu njegovog rukovođenja biti preispitano.

Prema saznanjima "Blica", i da nisu Kinezi preuzeli Železaru, Vlada je planirala da raskine ugovor sa „HPK inženjering“ jer Kamaraš prekršio više klauzula.

- Obećao je profit, ostvario gubitke, trebalo je da nađe kupca, a nije, to je uradila Vlada. Imao je obavezu da ulaže u obrtna sredstva, a nije. Umesto da daje, on je novac uzimao jer je njegova firma „Pikaro“ iz Košica bila i kupac i dobavljač sirovina, čime je zaradila veliki novac. Novac je zaradio i na fiktivno sklopljenim ugovorima o angažovanju tima od 35 ljudi, a radila je samo nekolicina njegovih rođaka i prijatelja. Tako je uhlebio Ričarda Romana, zeta ali i pastorka Pavola Vrhovinskog, koji je bio finansijski direktor. Umesto tih imaginarnih ljudi, sve poslove radili su ljudi iz Železare za 100 puta manju zaradu - objašnjava naš sagovornik iz Vlade.

Ni tri dana nije prošlo od kad je prvi čovek "HPK-inženjeringa" Peter Kamaraš izjavio da mu pozicija u smederevskoj Železari nije ugrožena dolaskom Kineza i da oni računaju na njega, a stigla je objava o njegovoj smeni, i to neposredno pred preuzimanje čeličane od strane kineskog Hestila.

Peter Kamaraš, međutim, u otvorenom pismu javnosti tvrdi da je da je poštovao sve odredbe ugovora.

- Uprava Železare nije mogla da potpiše nijedan ugovor bez saglasnosti kontrolora, KPMG i Vlade Srbije. Vlada i resorni ministar Željko Sertić imali su kontrolu nad

Železarem, ali nijednom nisu reagovali. Ako nešto nije valjalo, ministar je trebalo da nam uputi pismo upozorenja ako, primera radi, nismo ispunili obavezu oko obrtnog kapitala. Što se tiče gubitaka, oni su vezani za loše poslovanje u prva tri meseca prošle godine kada je Železarem rukovodio Bojan Bojković - navodi Kamaraš.

Iz Ministarstva privrede, međutim, tvrde da su ovo neosnovane optužbe.

- Ovo nije prvi pokušaj zamene teza gospodina Kamaraša. On pokušava da pred poslovnim krugovima, domaćom i međunarodnom javnošću skinu sa sebe odgovornost za raskid ugovora za upravljanje Železarem. Ministarstvo ima obavezu da štiti ekonomske interese Srbije i njenih građana - navode iz Ministarstva privrede.

Oglasio se i Bojan Bojković, član NO, koji ironično Kamaraša naziva „velikim mesijom u poslovnom svetu“.

- Vi ste onaj, gospodine Kamaraš, koji treba da odgovori zašto niste ispunili svoje ugovorne obaveze, zašto i kako ste zloupotrebljavali Nadzorni odbor, po kojoj ceni ste nabavljali sirovine u Ukrajini i prodavali Železari, zašto je Železara bila primorana da ima samo jednog kupca i dobavljača tokom vaše „vlдавine“ - vašu firmu „Picaro“ - naveo je Bojković.

I kompanija KPMG, jedna od onih koju je Kamaraš optužio, saopštila je da njihova praksa nije da javno odgovaraju na iznesene kvalifikacije, čak ni kad su one neistinite.

Vučić: Ne bavim se rekla-kazala

Aleksandar Vučić izjavio je da nema nameru da se bavi pitanjem učinka glavnog menadžera Železare Petera Kamaraša na osnovu rekla-kazala, već da će to rado komentarisati kada bude bilo činjenica.

Sezonski radnici, rade a nisu zaposleni

U Srbiji je godišnje, prema procenama Naleda, angažovano oko 100.000 sezonskih radnika u poljoprivredi. Većina njih radi na crno, pa ne može da ostvari prava po osnovu rada. Na gubitku je i država jer ne može da naplati porez. Zbog toga je rado prihvatila inicijativu poslodavaca, koji rade po zakonu, da se ta oblast uredi kako bi lakše angažovali sezonsku radnu snagu. U toku je izrada nacrtu Zakona.

Rade, a nisu zaposleni – za berbu voća i povrća i mukotrpan rad na poljima plaća im se ispod žita. Komplikovane administrativne procedure prilikom angažovanja sezonaca u poljoprivredi jedan su od glavnih razloga zašto se poslodavci odlučuju da ih drže u crnoj zoni, objašnjenje je koje se čuje iz Sremske Mitrovice odakle potiče ideja da se ta oblast uredi.

Branislav Nedimović, gradonačelnik Sremske Mitrovice objašnjava da bi jedan poslodavac mogao da zatvori sve svoje obaveze prema državi u pravnom smislu – on mora da ga prijavi, ali kad on ode mora i da ga odjavi, a to može da se desi sve u istom danu.

"Imate radnika koji dođe, pojavio se u sedam ujutru, a u 12 sati već ode jer je tog dana možda previše sunca ili je padala kiša, to su problemi poslodavca. S druge strane, imamo i probleme radnika, oni su apsolutno nezaštićeni, ne daj bože neko da padne prilikom branja voća, apsolutno je nezaštićen", kaže Nedimović.

Moguća rešenja potražili smo kod komšija.

Od 2012. godini u Hrvatskoj se sa sezonskim radnicima u poljoprivredi može sklopiti i ugovor na dnevnom nivou. Poslodavac im u knjižicu lepi vaučere kroz koje plaća doprinose za dan koji su odradili, plaća i poreze na zaradu.

"Pod tim doprinosima podrazumevamo doprinos za penziona osiguranje, doprinose za zapošljavanje i doprinose za zaštitu zdravlja na radu, poslodavac je u obavezi da isplati najniži dnevni iznos minimalne plate, koja za ovu godinu iznosi 72 kune", kaže Zrinka Špoljarić iz Službe za nacionalnu politiku, programe i mere zapošljavanja u Hrvatskoj.

Preko vaučera moguće je angažovati samo punoletne nezaposlene i pensionere. U toku godine mogu da rade najviše 90 dana.

"Kad imate berbu jagoda, jabuka, svaki par ruku je dobrodošao i onda taj sistem vaučera omogućava da možete uzeti čoveka na pet dana, na dva dana, skupe se ljudi, imate zakonsku osnovu da ih možete zaposliti, niste dugoročno vezani, a ljudi su zadovoljni, brzo im se isplati sve", kaže Tomislav Pavić iz "Fragaria d. o. o." iz Zagreba.

Firma koja obrađuje više od 510 hektara vinograda, svakodnevno zahvaljujući vaučerima angažuje oko 80 sezonskih radnika.

Dunja Vukmirović iz "Erdutskih vinograda d. o. o." smatra da je to način na koji oni plaćaju efektivan rad.

"Znači, ne plaćamo bolovanja, godišnje odmore, omogućuje nam bolju konkurentnost", rekla je Vukmirovićeva.

Prema podacima hrvatskog Ministarstva rada u 2014. godini prodajom vrednosnih kupona za sezonski rad u poljoprivredi država je prihodovala skoro deset i po miliona kuna na ime obaveznih doprinosa.

Ključeve od stanova dobili posle 10 godina – uz sud i stečajne upravnike

Kupovina stana u izgradnji uvek je jeftiniji, ali i rizičniji način da se dođe do nekretnine. Mnogo je slučajeva da se stanovi prodaju po nekoliko puta, investitor proglasi bankrot, eventualno provede nekoliko meseci u zatvoru, a kupci ostanu u minusu. Da to ne mora da bude pravilo, potvrđuje priča o stečaju "Delta legala" i "Stankoma" i prvih 40 kupaca koji su, konačno, dobili ključeve.

U Filmskom gradu na Košutnjaku gotovo filmska priča – još 2004. godine "Delta legal" i "Stankom" počeli su da zidaju nekoliko zgrada; prodali su 340 stanova u izgradnji, neke i dva puta. Tri godine kasnije gazde su se posvađale oko zarade, gradnja je stala, firme bankrotirale, a kupci ostali i bez para i bez stana.

Ipak, uz pomoć stečajnih upravnika i sudova nađeno je rešenje.

"Kompromis je napravljen tako što su kupci 'Delta legala' prihvatili da svoja potraživanja ustupe izvođačima i doplate do kupoprodajne cene nekretnine. Izvođači su prihvatili da sa tim modelom i sa malim brojem budućih nekretnina koje su dobili od 'Stankoma' nastave gradnju primarno iz svojih sredstava", objašnjava stečajna upravnica "Stankoma" Andrijana Živanović.

Posle više od decenije, prvih 40 kupaca dobilo je ključeve.

"Dobila sam nasledstvo od oca 55.000 evra i 23.000 od prodaje akcija i sve sam dala za stan a i sudske troškove. Ja sam svoj san završila kad sam dobila ovaj stan – i pritisak sam dobila, ali sad ću ga smanjiti", kaže Ivanka Drinjaković, jedan od kupaca.

I Đurica Vasilj je čekao 10 godina.

"Bilo je jako teško, porodica na okupu – stana nikuda, a uplaćeno sve s moje strane. To su bile teške muke", govori Vasilj.

U septembru će se useliti još oko 150 porodica. Ostali koji nisu želeli ili nisu mogli da doplate do cene od 1.263 evra po kvadratu čekaće isplatu uloženog novca.

"Koliko ima investitora koji su na taj način radili ne znam, ali u Srbiji ima oko 150 građevinskih firmi koje su u stečaju. Model nije moguće primeniti za sve imovine, većina građevinskih firmi su bile 'tašna mašna' firme, ali od tih

150 ima 30 do 40 firmi koje su u stečaju, imaju imovinu i postoji mogućnost da se na ovaj način reši problem. Jednu porodicu da spasete, to je velika stvar", objašnjava stečajna upravnica Andrijana Živanović.

Nažalost, 25 kupaca nije dočekalo da uđe u svoj stan – podsećaju iz Udruženja "Hiljadu oštećenih" i napominju da je jedino pravo rešenje ono sistemsko koje će sprečiti nove prevare.

ПОЛИТИКА

Zašto se lečimo loše i pet godina živimo kraće

Iz kase zdravstvenog fonda svaki peti dinar ide za lekove, ostalo za plate, troškove ustanova, struju i ostale izdatke.- Nema kontrole nad farmaceutskim kompanijama koje utiču na lekare u Srbiji

Od svih para koje se sliju u kasu Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje za lekove je namenjeno manje od

četvrtine. Ubedljivo najveći deo „pojeđu” plate zaposlenih u zdravstvu, a slede troškovi za struju, grejanje zdravstvenih ustanova, troškovi nadoknade bolovanja i drugi izdaci. Prema podacima koje je RFZO dostavio „Politici”, u 2015. godini učešće lekova u strukturi rashoda bilo je 22,37 odsto. Na listi lekova koje se izdaju na recept trenutno je 1.244 različita leka, od čega su 926 generički lekovi – medikamenti, kojima je istekla patentna zaštita, zbog čega su i daleko jeftiniji od inovativnih, najsavremenijih terapija.

Nedostatak savremenih terapija, uz visok stepen korupcije, velika neefikasnost zdravstvenog sistema i činjenica da pacijenti za lečenje moraju da izdvoje dodatni novac iz svog džepa, za analitički tim londonskog magazina „Economist” bili su ključni

razlozi da stanje zdravstvenog sistema Srbije oceni kao – kritično. U studiji objavljenoj 30. juna, kao izvori navode se Svetska zdravstvena organizacija, Svetska banka za obnovu i razvoj, predstavnici NVO i udruženja pacijenata iz Srbije, intervjui sa korisnicima zdravstvenih usluga...

Analitičari „Economista” su naveli i da su ishodi lečenja u Srbiji relativno loši, a da je očekivani životni vek više od pet godina kraći nego u Evropskoj uniji, dovodeći to u vezu upravo sa nedostatkom savremenih terapija. Prema pisanju lista „Economist”, od 2010. do 2013. Bugarska je na pozitivnu listu stavila 44 inovativna leka, a Hrvatska 27, dok je Srbija uvrstila samo jedan.

OPŠIRNIJE U ŠTAMPANOM I DIGITALNOM IZDANJU

Pritisci na pravosuđe: Zaplašene sudije i tužioci i šapate političara osluškuju

Ivana Jeremić, CINS

Političari preko medija prenose poruke u kojima unapred označavaju krivce i na taj način poručuju sudovima i tužilaštvima šta u određenim postupcima treba da rade, dok u javnosti stvaraju privid da je slučaj rešen. Sudije i tužioci su već zastrašeni posle neuspele reforme sudstva 2009. godine

Na konferenciji za medije na kojoj je u junu 2014. godine najavio smenu četiri načelnika policijskih uprava, premijer Srbije **Aleksandar Vučić** označio je **Dragoslava Kosmajca** kao “najvećeg narko dilera u Srbiji”. Vučić je tada rekao da je reč o osobi čije ime niko ne sme da izgovori i da je svima već poznato za veze Kosmajca i pripadnika

policijskih i drugih službi.

Novembra te godine Kosmajac je uhapšen, ali ne zbog trgovine drogom već zbog sumnje o poreskoj utaji, zloupotrebi položaja podstrekavanjem, prevari, protivpravnom zauzimanju zemljišta i falsifikovanju isprave. U nekim medijima su ga čak prozvali “srpskim Al Kaponeom”.

U jesen 2015. godine, Više javno tužilaštvo u Beogradu optužilo ga je da je nezakonito postao vlasnik parcele od oko 7,5 ari. Optužnica je vraćena na dopunu i prošlog meseca ponovo podignuta, ali još nije potvrđena. Druga optužnica, iz maja ove

godine, Kosmajca tereti da je utajio oko 4.000 evra poreza, ali je istog meseca odbijena jer je Prvi osnovni sud u Beogradu utvrdio da je reč o mogućem prekršaju, a ne o krivičnom delu. Prvo osnovno javno tužilaštvo žalilo se na ovu odluku.

Slučaj Dragoslava Kosmajca nije jedini primer iz proteklih godina kada su najviši državni funkcioneri iz ranijih i aktuelne vlasti najavljivali hapšenja, prejudicirali ishode istraga i davali ocene da je učinjen novi veliki korak u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Rezultati, za sada, uglavnom nisu u skladu s najavama. Oseća se strah U policijskoj akciji “Rezač” iz decembra 2015. godine uhapšeno je 80 osoba, među kojima i bivši ministar poljoprivrede **Slobodan Milosavljević** sa saradnicima, zbog sumnje da su državu oštetili za oko 7,8 milijardi dinara. Do kraja februara svi uhapšeni su pušteni iz pritvora, a MUP je do sredine juna protiv 93 osobe podneo 17 krivičnih prijava.

Nakon ove akcije, ministar unutrašnjih poslova **Nebojša Stefanović**, rekao je da su dokazi vrlo čvrsto i temeljno prikupljeni „da se sutra opet ne bi dešavalo kao nekada u prošlosti da se razmišlja o tome da li postoje dovoljno dobri dokazi, da li će oni biti oslobođeni, da li će protiv njih biti podnete optužnice ili će to sve pasti.“

Na konferenciji za novinare je izjavio i da je posle opsežne istrage prikupljeno dovoljno dokaza i da očekuje „da će tužilaštva i nadležni sudovi uraditi dobro svoj posao u nastavku krivičnog postupka i da ćemo imati sve presude“.

Ministar Stefanović nije pristao da razgovara sa novinarkom *Centra za istraživačko novinarstvo Srbije* (CINS).

Izjave političara i funkcionera stavljaju teret na tužilaštva i sudove koji treba da postupaju u predmetima u kojima je krivac već označen i u javnosti postoji privid da je slučaj već rešen.

Sladanka Milošević, predsednica Sindikata pravosuđa Srbije, kaže da kada izostane očekivani ishod, stvara se mišljenje kako su tužilaštvo i sud korumpirani, a da je policija odradila svoj posao. Ona objašnjava da je pravilo da tužilaštvo daje nalog policiji za prikupljanje podataka, ali da može da postupa samo po onome što policija navede u krivičnim prijavama.

Goran Ilić, zamenik Republičkog javnog tužioca, kaže da je problematično kada hapšenja najavljuje ministar i da to odaje utisak da je sve motivisano političkim razlozima, iako najčešće nije tako.

“Onog trenutka kada tužilac preuzme rukovođenje postupkom, ministar čak nema ni saznanja niti bi smeo da ima saznanja o toku postupka, osim u situaciji kada postoji pritužba tužioca na nepostupanje policajca”, objašnjava Ilić.

U Izveštaju o stanju u pravosuđu iz marta 2016. godine *Savet za borbu protiv korupcije* je kao jedan od najvećih problema izdvojio pritiske na tužioce i sudije koji preko izjava političara dobijaju uputstva i upozorenja šta moraju da rade.

U nedavno objavljenom godišnjem izveštaju Zaštitnika građana **Saše Jankovića**, takođe se navodi kako postoji “snažna percepcija, koju je teško materijalno dokumentovati, da su sudska i tužilačka funkcija pod snažnim uticajem političke vlasti”.

Savet i Zaštitnik građana kao primer navode bivšeg predsednika Specijalnog suda u Beogradu **Vladimira Vučinića** koji je predsedavao sudskim većem u postupku protiv **Miroslava Miškovića**. Nakon odluke da privremeno vrati pasoš Miškoviću, Vučinić je doživeo brojne pritiske, zbog čega je na kraju prešao u advokate.

Vučinić za CINS kaže da bi ponovo doneo istu odluku i da se vodio zakonom i načelom pretpostavke nevinosti. Ne krije razočarenje što ga je veoma malo kolega podržalo, dodajući da je to možda bila prilika da se pokaže integritet.

„Mislim da postoji strah. To treba reći javno. Oseća se“, kaže Vučinić. Mediji kao prenosilac poruka vlasti

Miroslav Mišković je danima bio na naslovnica tabloida i političari su ga često navodili kao primer borbe protiv korupcije. U junu je nepravosnažno osuđen na pet godina zatvora zbog pomaganja sinu Marku u utaji poreza, ali je

oslobođen optužbe za korupciju, odnosno, zloupotrebu položaja.

Miodrag Majić, sudija Apelacionog suda u Beogradu, kaže da mediji nekritički prenose stavove jakih političkih figura o tome kako treba da izgleda određeni sudski postupak, a pravosuđe je ponekad podložno toj vrsti pritisaka. “Mediji su već dugo vremena glavni prenosilac poruka izvršne vlasti svima ostalima o tome kako treba da se vladaju, pa i kako treba da odlučuju. (...) Da sa ove druge strane nema dovoljno podložnog sudstva i tužilaštva da primi takve instrukcije, ne bi to bilo tako jednostavno”, dodaje Majić.

Prema rečima Vladimira Vučinića, zvaničnici uopšte nemaju ovlašćenja da komentarišu postupke koji su tek na početku:

„Sve te izjave, posebno ako dolaze od čelnih ljudi u ovoj državi, svakako da mogu da utiču na svakoga ko dođe u dodir sa tim predmetom: od policije, tužilaštva, pa na kraju suda.“

Zamenik tužioca u Trećem osnovnom tužilaštvu u Beogradu **Nenad Stefanović** objašnjava da neki postupci mogu da budu i ubrzani zahvaljujući pritiscima javnosti.

“Ovi predmeti gde nemate pritisak javnosti i nemate pritisak toliko medija, osim advokata kojima se stvarno žuri, to su predmeti koje ne znam kako će se (završiti)”, kaže Stefanović.

CINS je nedavno objavio istraživanje koje pokazuje da veliki broj suđenja u krivičnim postupcima traje predugo, a često ih prate odlaganja ročišta, nedolasci svedoka i izmene optužnica. Na kraju 2015. godine, na svim prvostepenim sudovima u Srbiji čak 583 suđenja za krivična dela su trajala duže od deset godina.

Kada suđenja za korupciju konačno i budu okončana, kazne su uglavnom uslovne, a prema prikupljenim podacima od 2013. do kraja 2015. godine, više od pola presuda su bile oslobađajuće i odbijajuće. Na važna mesta dolaze ljudi po volji politike

Osim kroz poruke u medijima, politika na pravosuđe utiče i izborom nosilaca pravosudnih funkcija. Još traju posledice neuspele reforme pravosuđa iz 2009. godine, koju je vodila tadašnja ministarka pravde **Snežana Malović**, kada je otpušten veliki broj sudija i tužilaca.

Većina sudija koji su tada odlukom Visokog saveta sudstva ostali bez funkcije, tužili su državu i jedan deo njih već je dobio nadoknadu za vreme koje su nezakonito proveli bez posla.

Krivična prijava zbog navodne zloupotrebe službenog položaja prilikom reforme pravosuđa i tada procenjene štete od 1,5 milijardi dinara podneta je protiv članova Visokog saveta sudstva, ali je odbačena u decembru 2014. godine. Šteta naneta državnom budžetu nikad nije utvrđena.

Tužilac **Nenad Stefanović** kaže da se od 2009. i 2010. godine u tužilačku organizaciju i sudsku vlast uvukao strah od toga da uvek može neka izvršna vlast da ih promeni.

Slađanka Milošević iz Sindikata pravosuđa kaže da su tužioci i sudije i danas zaplašeni neuspehom reformom i da je problem što niko nije odgovarao za propuste:

“Oni tako zaplašeni i šapate političara osluškuju”.

Javne tužioce formalno predlaže Vlada Srbije, kojoj deo kandidata predlaže Državno veće tužilaca, a bira ih Skupština.

Tužilac **Goran Ilić** kaže da je izbor tužilaca propusni kanal za pritisak politike na tužilaštvo i da se biraju političkim procesom.

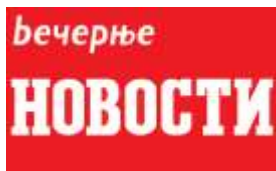
“Niko ko nije po volji aktuelnoj ili svakoj drugoj vlasti ne može da dođe na neko važno mesto u javnom tužilaštvu”, kaže Ilić i dodaje da kad se to ima u vidu, drugačije vrste direktnih pritisaka i nisu potrebne „budući da na važna mesta dolaze ljudi koji su po volji politike”.

Bez pravosnažnih presuda za sporne privatizacije

O slučajevima takozvane '24 sporne privatizacije' i prodaje preduzeća u državnom vlasništvu predstavnici vlasti su često govorili kao da su već okončani. Prema podacima s kraja maja, Tužilaštvo za organizovani kriminal je u četiri slučaja utvrdilo da nije počinjeno krivično delo, dok su ostale uglavnom još bile u fazi istrage. Ni u jednom od predmeta nije doneta pravosnažna presuda, a počelo je tek pet suđenja.

Decenijska istraga bez potvrđene optužnice

Protiv **Bogoljuba Karića**, koji je u bekstvu, već deceniju se vode istrage zbog sumnji da je zloupotrebio položaj i naneo štetu kompaniji Mobtel, u kojoj je država bila jedan od suvlasnika. Optužnica do danas nije potvrđena, a Viši beogradski sud je poslednju, izmenjenu, u aprilu vratio Višem javnom tužilaštvu da donese naredbu o dopuni istrage.

Dug za struju ima oko deset odsto kupaca

Opomene pred isključenje električne energije, tokom poslednjih mesec dana, stigle su na adrese 372.000 potrošača.

Neizmirene obaveze ima malo manje od deset odsto kupaca. Među nesavesnim platišama su daleko zastupljenija domaćinstva – 334.000. Od privrednika koji se snabdevaju od Elektroprivrede Srbije za isporučenu struju dug piše njih 38.000.

U EPS-u ističu da najveći broj potrošača na vreme plaća račune, u minusu je tek manjina.

“Najveći broj kupaca izmiruje obaveze za utrošenu energiju na vreme ili sa veoma amlim kašnjenjem”, kažu u EPS-u dodajući da popust od pet odsto za redovno plaćanje računa koristi 50 odsto domaćinstava a veća

dugovanja ima tek osam odsto kupaca.

Ukupna dugovanja domaćinstava i privrede na grantovanom snabdevanju iznosila su 19,6 milijardi dinara. Dug domaćinstava je 12,5 milijardi.

Rate traže domaćinstva

Poreska uprava tokom poslednja tri meseca primila gotovo 40.000 zahteva za reprogram duga državi. Stiglo 18.433 molbi građana i 16.570 od preduzetnika

PORESKIM dužnicima, koji su državi dugovali do dva miliona dinara, danas ističe šansa da obaveze reprogramiraju, a da im država oprosti kamate. Ovu mogućnost je iskoristilo 39.497 neplatiša. Najbrojniji su zahtevi građana. Dug na rate pokušava da izmiri 18.433 njih.

Izmenama Zakona o poreskom postupku i administraciji omogućeno je da glavni poreski dug, koji 4. marta ove godine nije premašivao dva miliona dinara, bude izmiren na najviše 60 rata. Svima koji tokom tih pet godina budu redovno plaćali obaveze - kamate će biti potpuno oproštene. Zahtevi su se primali od 1. aprila.

- Poreska uprava Republike Srbije prima zahteve za odlaganje plaćanja glavnog poreskog do 4. jula ove godine - kažu poreznici. - Građani su podneli 18.433 zahteva. Od preduzetnika je stiglo 16.570 zahteva, od poljoprivrednika 2.941, a u 1.553 slučaja reprogram su tražila preduzeća.

Zakon je predvideo i iznos do koga neplatiše poreznicima ne moraju da ponude garanciju. Građani bez obezbeđenja mogu da plaćaju na rate obaveze do 200.000 dinara, a firme do 1,5 miliona dinara.

- Od 18.123 zahteva pravnih lica i preduzetnika, kod 17.967 zahteva ne treba sredstvo obezbeđenja jer je glavni poreski dug manji od 1.500.000 dinara - kažu u Poreskoj upravi. - Kod 156 zahteva sredstvo obezbeđenja je potrebno zbog glavnog duga iznad 1.500.000 dinara. Od 21.374 zahteva fizičkih lica, sredstvo obezbeđenja ne treba kod 20.283 zahteva, a kod 1.091 zahteva.

U DUGU ORUŽJE I IMOVINA

POREZNICI još nemaju računicu koliki će biti iznos oproštenih kamata, ukoliko svi u reprogramu do kraja budu redovne platiše. Na početku programa, najviše zahteva je stizalo za odloženo izmirenje diga na ime poreza na oružje i poreza na imovinu.

Preduzetnici su tražili odlaganje plaćanja duga za poreze na prihode od obavljanja samostalne delatnosti i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, a poljoprivrednici - za neplaćene doprinose.

Vulin: Na ovaj način je zaposleno 2.465 ljudi

Država je za ovu godinu opredelila 700 miliona dinara za meru zapošljavanja kroz javne radove, a u prvih šest meseci na taj način je zaposleno 2.465 ljudi.

To je istakao ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Aleksandar Vulin.

Za tu meru do sada je potrošeno 303 miliona dinara, rekao je Vulin i dodao da je siguran da će se do kraja godine utrošiti sva predviđena sredstva i da će biti zaposleni svi oni koji imaju potrebu za javnim radovima.

Kada je reč o osobama sa invaliditetom, Vulin je kazao da je za njihovo zapošljavanje kroz meru javnih radova predviđen 251 milion dinara, a da je do danas zaposleno 1.688 osoba sa invaliditetom, za šta je

potrošeno oko 210 miliona.

"Država vodi računa i trudi se da aktivnim merama poboljša zapošljavanje, da ljudima da mogućnost da rade, nauče nešto i promene situaciju i položaj u kome se nalaze", rekao je Vulin u Kostolcu gde je obišao jednu od 23 lokacije na kojima se izvode javni radovi u okviru kojih su na košenju trave angažovane 22 osobe za evidencije NSZ.

Vulin je naglasio da novčana socijalna pomoć ne sme da bude stanje, zanimanje niti "način života", već da ona služi da se pojednicu u nevolji pomogne, u kraćem vremenskom periodu.

"Kroz ovakve mere i kroz mere radne aktivacije koje je ministarstvo pokrenulo sa lokalnim samoupravama, pokušavamo da pomognemo ljudima koji primaju novčanu socijalnu pomoć i damo im radno angažovanje kroz koje će moći da promene svoju situaciju", rekao je Vulin.

On je dodao da očekuje da će do kraja godine biti donet novi Zakon o socijalnoj zaštiti, u kojem će radno angažovanje zdravstveno sposobnih korisnika novčane socijalne pomoći biti na odgovarajući način regulisano, u skladu sa svetskim i evropskim standardima.

"Da omogućimo da ljudi u skladu sa zdravstvenim sposobnostima i obrazovanjem doprinesu zajednici, a ne samo da očekuju da dobiju socijalnu pomoć bez da moraju da se oduže zajednici", rekao je Vulin.

Direktor NSZ Zoran Martinović rekao je da je namera da se ove godine uključi oko 6.900 osoba u program javnih radova, od kojih 1.900 osoba sa invaliditetom.

On je ukazao da je na evidenciji NSZ gotovo trećina nezaposlenih koji nemaju kvalifikacije ili imaju kvalifikacije koje im ne obezbeđuju mesto na tržištu rada.

"Za najveći broj tih lica javni radovi su jedina šansa, da tokom godine obezbede sebi prihode", rekao je Martinović.

On je naveo da su javni radovi mera aktivne politike zapošljavanja, koja izaziva najveće interesovanje nezaposlenih, ali i lokalnih samouprava.

"Očekujemo veliku podršku lokalnih samouprava, očekujemo da više od 130 njih učestvuje u programima lokalnih akcionih planova zapošljavanja", rekao je Martinović.

On je dodao da su potpisani sporazumi sa 97 lokalnih samouprava sa kojima će NSZ udružiti sredstva, od kojih je 87 iskazalo interesovanje za meru javnih radova.

"To je garancija da će veći broj nezaposlenih, pogotovo teže zapošljivih kategorija, dobiti svoju šansu da četiri meseca tokom godine budu angažovani na ovaj način", rekao je Martinović

Predsednik opštine Kostolac Ivan Savić se zahvalio ministru na poseti i rekao da je ta opština želela da onima bez kvalifikacije pruži mogućnost da četiri meseca imaju izvor prihoda i sve benefite koje pruža ugovor o radu.

I za samo lokalnu samoupravu, dodao je, važno je da će angažovani na javnim radovima uraditi korisnu stvar za samu opštinu, jer je njihov zadatak da u četiri meseca održavaju oko 40 hektara zelenih površina, učestvuju u uređenju dečjih igrališta, parkova.

"Nije lak zadatak pred njima, ima puno posla, ali ljudi su vredni i radni i pošteno zarađuju lični dohodak", rekao je Savić i dodao da Kostolac ima uspešnu saradnju sa NSZ i resorim ministarstvom.

Čadež: Otvaranje poglavlja veoma važan signal za investitore

Predsednik privredne komore Srbije Marko Čadež izjavio je danas da otvaranje poglavlja 23. i 24. za investitore koji žele da ulažu u Srbiju znači - predvidivost koja je u biznisu najvažnija.

- Biznismeni koji dolaze u Srbiju mogu da znaju kako će se zemlja kretati u sledećih dve, pet, deset godina. Srbiji je pokazala da ima političku stabilnost, da ima reformski pravac u poslednje dve godine - rekao je Čadež za TV Pink.

On je dodao da ne prođe dan, a da u PKS nemaju posetu neke velike kompanije koja želi da dođe da investira, ili traži partnera koja može da proizvodi za njih u našoj zemlji.

Govoreći o učestvovanju privrednika iz regiona na Samitu zemalja zapadnog Balkana, Čadež je rekao da je u Beču inicirano formiranje komorskog investicionog foruma i da u Parizu osam privrednih komora predstavljaju više od

350.000 preduzća iz regiona.

- Kompanije međusobno komuniciraju šta možemo zajedno da radimo na trećim tržištima, koji su problemi i šta možemo našim vladama da poručimo kako bi imali bolje uslove za poslovanje. Razgovaramo i sa francuskim kompanijama, kako bi došlo do novog partnerstva - naglasio je Čadež.

On je dodao da je za investitore iz Nemačke i Francuske važno da vide da EU stoji iza evropske perspektive država zapadnog Balkana i da je to onda jasna poruka i za njih da mogu da investiraju.

Za zemlje zapadnog Balkana, kako kaže, važno je da što više rade zajedno i zajedno nastupaju na veliim tržištima, jer su suviše male da bi nastupale pojedinačno.

Nakon Bregzita, kazao je Čadež, EU će možda biti drugačija, ali Evropa je prolazila kroz različite krize, ali uvek je izlazila sa novim rešenjima.

Govoreći o sastanku sa predstavnicima Privredne komore Kosova, Čadež je rekao da je sastanak deo tehničkog dijaloga i da se na takvim razgovorima pokušavaju da reše tehnička pitanja poput usklađivanja veterinarskih sertifikata, zatim da se identifikuju problemi kada je carina u pitanju.

- Identifikovane probleme predstavljamo vladama, kako bi se našlo rešenje za njih. Dakle, radimo na povezivanju privrede - zaključio je Čadež.

Srbi hoće u preduzetnike, ali su slabo informisani

U Srbiji postoji veliko interesovanje građana za pokretanje sopstvenog biznisa, ali je informisanost o tome ipak nedovoljna, pokazalo je iskustvo u projektu Šansa za novi početak, kao i da se građani se najčešće odlučuju da posao pokrenu u sektoru proizvodnje hrane.

Veliko interesovanje za preduzetništvo vlada među mladima, ali ne manjka ni među nešto starijom generacijom građana koji su ostali bez posla ili otišli u penziju, a žele da dopune kućni budžet.

Motiv ljudima je uglavnom alternativa zaposlenju, kaže sagovornik Tanjuga.

"Njihov motiv je da pronađu drugi način da obezbede platu za sebe i porodicu. Taj motiv je dobar donekle, ali ako ne razmisle dublje, postoji veća šansa za neuspehom, jer imaju limitirana sredstva za posao. Ne bi bilo dobro da se obeshrabre samo zato što nisu dobro promislili", rekao je Randić.

Randić je rekao da se tokom prethodnih meseci i na održanim sajmovima videlo da najveću atraktivnost beleže

poslovi koji se odnose na proizvodnju hrane i da u toj oblasti vide svoju šansu i to mahom u Leskovcu i užičkom kraju.

"Na sajmovima smo imali prilike da se sretnemo sa velikim brojem ljudi zainteresovanih za preduzetništvo. Iskustvo je da mora postojati generalni pristup ali se mora prilagoditi u skladu sa lokalnim specifičnostima jer se prilike razlikuju od regiona do regiona", rekao je Randić.

Osim sajмова za zapošljavanje, mnogo važnija komponenta je i to da se identifikuju lokalne organizacije da budu prepoznate kao neko ko može da ponudi pomoć, kaže Randić.

"Država i svi koji hoće da se time bave i podstiču preduzetništvo moraju da se spuste na direktnu komunikaciju, ali i ono što je još važnije-da se podstaknu oni koji tek treba da uđu u preduzetništvo", kaže on dodajući da je važno da dođu novi preduzetnici, firme koje imaju 150 , 250 ljudi.

U tom smislu, prema njegovim rečima, važna je i pomoć preduzetnicima da identifikuju kada je biznis prevažisao njih same, da uvedu nove ljude i upute ih u posao i osnovne elemente korporativnog upravljanja jer, samo tako mogu da se šire i rastu.

Šansa za novi početak je projekat za razvoj preduzetništva koji ima za cilj da ohrabri mlade ljude da se bave preduzetništvom, ali i da podstakne one radnike koji će ostati bez posla u procesu restrukturiranja da koristeći svoje znanje i resurse, pokrenu sopstveni posao.

Namenjen je svima koji žele da pokrenu biznis, sami, sa članovima porodice, ili udruženi. Projekat može u tome da pomogne idejama, informacijama, predlozima, preporukama i podrškom.

U okviru tog programa osmišljeno je oko 200 preduzetničkih inicijativa, koje su podeljene na četiri oblasti: proizvodnja, usluge, trgovina i poljoprivreda, a koje pružaju osnovne informacije o početnim ulaganjima.

Preduzetničke ideje predstavljene su zainteresovanim građanima na sajmovima preduzetništva, a upravo zbog velikog interesovanja brojnih gradova Srbije osnivači projekta trenutno istražuju mogućnost za održavanjem dodatnih sajмова preduzetništva.

Projekat su pokrenuli SAM i DNA Communications uz finansijsku pomoć USAID-a.

Rast kreditne aktivnosti u Srbiji

Ukupni krediti privrede, preduzetnika i stanovništva u Srbiji na kraju juna iznosili su 2.198 milijardi dinara, što je 1,8 odsto više nego u maju.

Kreditni preduzećima iznosili su oko 1.401 milijardu dinara i za dva odsto su veći nego mesec dana ranije, objavilo je Udruženje banaka Srbije.

Ukupne pozajmice građana uvećane su za 1,3 odsto, na 751 milijardu dinara, a krediti preuzetnicima veći su za jedan odsto i iznosili su 46,5 milijardi dinara.

Na kraju juna kasnila je otplata 12 odsto ukupnih kredita, što je 0,6 odsto manje nego u maju. Udeo pozajmica pravnih lica koji kasne u otplati smanjen sa 15,3 na 14,3 odsto. U zakašnjenju je 16,1 odsto kredita preduzetnika a 7,3 odsto kredita stanovništva.

Ne smemo ignorisati porodično nasilje

Pucnjava u Žitištu, u kojoj je ubijeno 5 ljudi a 22-oje ranjeno i odmah sutradan još jedno ubistvo u Knjaževcu gde je muž usmrtio suprugu sa 6 uboda nožem, povod je da se govori o tome koliko smo zaista bezbedni i ko je odgovoran za propuste kada je reč o porodičnom nasilju koji se sve češće završavaju kobno.

“Miran, tih i povučan” sve je češći opis osoba koje su počinile višestruka ubistva. Bilo da je reč o afektu ili planiranom ubistvu, žene su sve češće žrtve porodičnog nasilja. Kada je reč o pucnjavi u Žitištu, ubica je bio prijavljen Centru za socijalni rad, ali zbog sporih procedura, sistem je zakazao, ukazuje neurološkinja i sudski veštak doktorica Dragana Daruši.

“Znam da je rat doneo veliki odliv oružja i mislim da smo za ta neka ograničenja bitno zakasnili ali mnogo je važnije da

izgradimo novo sistemsko rešenje za posedovanje oružja u kome treba svi da sarađuju na mnogo višem nivou, i policija i medicinska struka. Ovo je zaista zabrinjavajuće i ne prvi put da u takoj maloj sredini neka osoba odreaguje masovnim ubistvom, što je alarmantno”, kaže Daruši.

Kod nasilja u porodici često je reč o ljubomori i želji za kontrolom, kaže rukovoditeljka sigurne ženske kuće u Novom Sadu Nada Padejski Šekerović. Ona kaže da žena čim se prvi put uplaši za svoju bezbednost, treba da prijavi svog partnera ili člana porodice.

“Kada se prvi put uplaši za svoju bezbednost jer neko viče na nju, preti, udari je, lupa po nameštaju, ucenjuje je, ponižava, potrebno je da se nekome obrati. Prvi put, neće pogrešiti!”, objašnjava Nada Padejski Šekerović.

U Srbiji ima do 900 hiljada komada nelegalnog oružja a većina zločina počini se baš tim oružjem, kaže Predsednik skupštinskog odbora za bezbednost Miroslav Španović.

“Pola Žitišta je znalo da ubica ima na tavanu džakove municije. A zašto se neko od komšija nije setio pa to prijavio, pa danas ne bi imali ovakvu situaciju? Mi se moramo između sebe potruditi. Ne da se prijavljujemo, cinkarimo, nego da odemo i da kažemo: Komšija, ja znam da imaš oružje, idi i prijavi to. Nije dobro ovo ovako. Ako ne počne građanin da sarađuje sa policijom, policija nije u mogućnosti da sama sve prijavi,” kaže Španović.

Primer iz Žitišta je ekstrem koji nas je sve pokrenuo ali baš u ovom momentu, neka žena trpi nasilje. Zato je važno da u svom domu, poslu ili javnom mestu negujemo nultu toleranciju na nasilje i čak iako smo samo svedok, nasilje treba da prijavimo, saglasni su naši sagovornici.

NOVA EKONOMIJA

'Philip Morris' finansira projekte borbe protiv sive ekonomije

Philip Morris International (PMI) poziva sve zainteresovane da se prijave na konkurs u okviru programa PMI IMPACT, nove globalne inicijative, kroz koji će kompanija sa 100 miliona dolara podržati projekte borbe protiv krijumčarenja i srodnih kriminalnih radnji, kao što su korpucija, mreže organizovanog kriminala i pranje novca.

Na konkursu mogu učestvovati organizacije iz privatnog, javnog i nevladinog sektora u Srbiji, a rok za podnošenje projekata je 12. septembar ove godine.

U ovom prvom od tri ciklusa koja će se sprovesti u okviru PMI IMPACT-a, biće finansirani projekti koji se odnose na borbu protiv nelegalne trgovine i srodnih kriminalnih radnji u Evropskoj

uniji.

Na konkurs se mogu prijaviti organizacije iz celog sveta, a sami projekti se mogu sprovoditi i van EU, pod uslovom da imaju uticaj na Evropsku uniju, ali i uticaj na nelegalnu trgovinu duvanom. Takođe, prijave se moraju direktno odnositi na jednu ili više oblasti na koje je program PMI IMPACT fokusiran, a to su: istraživanje, akcija, kao i edukacija i podizanje svesti o ovom problemu.

Budžet projekata može iznositi najmanje 100 hiljada, a najviše 3 miliona dolara.

"EU je u jedinstvenoj poziciji da osujeti delovanje kriminalnih mreža zahvaljujući svom razvijenom pravnom okviru i saradnji sa zemljama van EU i međunarodnim organizacijama. Uprkos postignutom napretku, nelegalna trgovina usmerena ka evropskom tržištu se i dalje ubrzano razvija preko sve složenijih kanala i sve više učesnika. Program PMI IMPACT nudi platformu za širok spektar organizacija čija inovativna rešenja mogu da stanu na put sve prisutnijem problemu nelegalne trgovine", izjavio je Alvis Đustinijani (Alvise Giustiniani), potpredsednik za strategije protiv i prevenciju nelegalne trgovine u kompaniji PMI.

Programom PMI IMPACT rukovodiće renomirani savet od sedam nezavisnih uglednih svetskih stručnjaka u oblasti prava, borbe protiv korupcije i primene zakona.

Sve dodatne informacije mogu se naći na internet stranici www.pmi-impact.com.

Demanti Republičkog zavoda za statistiku

Republički zavod za statistiku demantovao je izjavu Miloša Grabundžije da je povećana smrtnost penzionera zbog smanjenja penzija.

Potpredsednik sindikata penzionera Nezavisnost Miloš Grabundžija je izjavio da najstariji građani umanjenje penzija veoma teško podnose, što se, kako je naveo, vidi i u činjenici da je od novembra 2014. godine i uvođenja te mere, smrtnost penzionera porasla za 26 odsto. Dodao je da su to podaci Republičkog zavoda za statistiku.

RZZS tu izjavu demantuje, navodeći da je u tekstu naveden netačan podatak.

“Republički zavod za statistiku ne raspolaže podacima koji su navedeni u tekstu pod naslovom ‘Koliko ste uštedeli na nama – vratite nam plate’, a koji se odnosi na povećanu smrtnost penzionera. RZZS svake godine 30. juna objavljuje saopštenje Vitalni događaji u Republici Srbiji, u kome su navedeni podaci o umrlim licima prema starosti.

Uporednom analizom podataka o umrlim licima dolazimo do zaključka da je smrtnost starijih od 65 godina za 3,3 % veći u 2015. U odnosu na 2014. Posmatrano kroz apsolutne podatke, broj umrlih koji su bili stariji od 65 godina iznosio je 79.374 u 2014. godini, a u 2015. godini 81.989 umrlih”.